

የሰ/መ/ቁ. 211694
የካቲት 28 ቀን 2014 ዓ/ም

ዳኞች፡- ብርሃኑ አመነው

ተሾመ ሽፈራው

ሀብታሙ እርቅይሁን

ብርሃኑ መንግሥቱ

ነፃነት ተገኝ

አመልካች ፡- አቶ ታደሰ ዓለምስገድ- ጠበቃ ወብሽት ደምሴ ቀረቡ

ተጠሪ ፡- ቡና ኢንተርናሽናል ባንክ ኦ/ማ -- ነ/ፈጅ ታደሰ ቤዛ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

የሰበር አቤቱታ የቀረበው የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሞበታል በሚል ነው፡፡ በሥር ፍርድ ቤት አመልካች ክላሽ፤ ተጠሪ ተከላሽ ነበር፡፡ አመልካች ታህሳስ 01 ቀን 2013 ዓ/ም በተጻፈ ክስ በአመልካችና በአማራ ክልል የውሃ፤ መስኖና ኢነርጂ ልማት ቢሮ መካከል ነሐሴ 12 ቀን 2010 ዓ/ም የተደረገ የግንባታ ውል ያለ ሲሆን ለቅድመ ክፍያው አመላላክ ቅድመ ክፍያው ከግንባታው ሥራው ዓላማ ውጭ ከዋለ ወይም በግንባታ ውሉ መሠረት ዋስትና የተገባለትን ቅድመ ክፍያ ካልመለሰ የሚከፈል የዋስትና ግዴታ ተጠሪ ለአሠራው ሰጥቷል፡፡ የዋስትና ግዴታው ከግንባታው ውል አፈጻጸም ጋር ግንኙነት የሌለው ነው፡፡ ተጠሪ በዋስትና ግዴታው ላይ የተመለከቱ ሁኔታዎችና መስፈርቶች መሟላት አለመሟላታቸውን ሳይመረምር አሠራው የግንባታ ሥራው ባለመስራቱና ሊሰራ ስለማይችል በሚል በዋስትና የተመለከተው ገንዘብ እንዲከፈለው ሲጠይቀው ተጠሪ ብር 20,551,492.40 ከፍሏል፡፡ ክፍያው የተፈጸመው ከዋስትና ሰነዱ በማይስማማ ጥያቄና ከቅድመ ክፍያው ውል ድንጋጌ ውጭ በመሆኑ አመልካች የማይገደድበት ስለሆነ ውልና ተግባሩ ፈርሶና ተሰርዞ ለዋስትና

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

ԳՆՀԱՆԱԳԹՔ /ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՄՈՒ ՀԱՄԱՐՈՒ/

CONFIDENTIAL

አንደመረመርነው አመልካች በተጠሪ ላይ ባቀረበው ክስ በአመልካችና በአማራ ክልል የውሃ፣ መብናና ሊገርዱ ልማት ቢሮ መካከል ነሐሴ 12 ቀን 2010 ዓ/ም የተደረገ የግንባታ ውል ያለ ሲሆን ለቅድመ ክፍያው አመላላክ ቅድመ ክፍያው ከግንባታው ሥራው ዓላማ ውጭ ከዋለ ወይም በግንባታ ውሉ መሠረት ዋስትና የተገባለትን ቅድመ ክፍያ ካልመለሰ የሚከፈል የዋስትና ግዴታ ተጠሪ ለአሠራው ሰጥቷል። ተጠሪ በዋስትና ግዴታው ላይ የተመለከቱ ሁኔታዎችና መስፈርቶች መሟላት አለመሟላታቸውን ሳይመረምር አሠራው የግንባታ ሥራው ባለመሰራቱና ሊሰራ ስለማይችል በሚል በዋስትና የተመለከተው ገንዘብ እንዲከፈለው ሲጠይቀው ተጠሪ ብር 20,551,492.40 ከፍሏል። ክፍያው የተፈጸመው ከዋስትና ሰነዱ በማይስማማ ጥያቄና ከቅድመ ክፍያው ውል ድንጋጌ ውጭ በመሆኑ አመልካች የማይገደድበት ስለሆነ ውልና ተግባሩ ፈርሶና ተሰርዞ ለዋስትና ግዴታው ለተጠሪ ባንክ የተሰጠ ኮሚሽን እንዲመለስ፣ እንዲሁም በተሰጡ ዋስትናዎች አመልካች የማይገደድ ነው ተብሎ ዋጋ አልባ ወይም ፈራሽ ናቸው ተብሎ እንዲፈርሱ/እንዲሰረዙ እና ወደነበርንበት እንድንመለስ እንዲወሰን በማለት ዳኝነት ጠይቀዋል። አመልካች ታህሳስ 07 ቀን 2013 ዓ/ም በተጻፈ ማመልከቻ በሁኔታ ላይ የተመሰረተ የዋስትና ግዴታውን ባላከበረ መልኩ ክፍያውን ተጠሪ ከፈጸመ በኋላ ለዋስትና ግዴታው የተሰጡ መያዣዎችን ለመሾጥ የሐራጅ ማስታወቂያ ስላወጣ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 154 እና 155 እንዲታድ መጠየቁን ተከትሎ እግድ የተሰጠ ሲሆን ተጠሪ እግዱ እንዲነሳ በመጠየቁ የሥር ፍርድ ቤቶች ባንክ በአዋጅ ቁጥር 97/90 መሠረት ያወጣው ሀራጅ ሊቆም አይችልም በማለት የእግድ ትዕዛዙን አንስተዋል።

እግድ በሠው የንብረት መብት አጠቃቀም ላይ ገደብ የሚፈጥር ነው። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 40(1) ላይ ጥበቃ የተደረገለት ንብረት መብት ላይ ገደብ ለማድረግ ደግሞ በሕግ በማልጽ በተመለከተ፣ ውስን ጉዳይና አፈጻጸሙም መብቱን መልሶ የመውሰድ ያህል ውጤት በማይፈጥር ሁኔታ ውስጥ ብቻ ሊሆን ይገባል የሚለው ስለሠብዓዊ መብት ጥበቃ የተደረገ የሥምምነት ድንጋጌዎች ሆነ በሕገ-መንግሥቱ ውስጥ የተቀረጸ የሕግ መርሕ ነው። በፍትሐብሔር ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 154 እና 155 መሠረት የሚሰጥ እግድ፣ የፍትሐብሔር ጉዳዮችን በማየት ላይ ያለ አንድ ፍርድ ቤት በጉዳዩ ላይ ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት ከሚሰጣቸው የተለያዩ ጊዜያዊ የእግድ ትዕዛዞች አንዱ ነዉ (የህጉ አንቀጽ 147-159 ይመለከቷል)። በፍ/ብ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 154 ላይ እና በተከታታይ አንቀጽ 155 ላይ ከተመለከቱት ድንጋጌዎች መገንዘብ እንደሚቻለዉ ክርክሩ በማናቸውም ደረጃ ላይ ባለበት ጊዜ ሌላውን ተከራካሪ ወገን ሊጎዳ የሚችል አንድ የተወሰነ ተግባር እንዳይፈጸም በፍርድ ቤት የሚሰጥ ትዕዛዝ ነዉ። በእነዚህ ድንጋጌዎች መሠረት እግድ የሚሰጠዉ አንደኛ በንብረቱ ላይ የሚፈጸመዉ ተግባር ሌላዉን ተከራካሪ የሚጎዳ ሲሆን (አንቀጽ 154)፣ ሁለተኛ ክርክሩ ከዉል ጋር የተያያዘ እንደሆነ ዉል እንዳይፈርስ ወይም አንድ ተግባር እንዳይፈጸም የሚያስጋ ሆኖ ሲገኝ (አንቀጽ 155) ስለመሆኑ ከየድንጋጌዎቹ ይዘት የምንገነዘበዉ ነዉ።

ንብረትን በተመለከተ የሚሰጥ የእግድ ትዕዛዝም ነገሩ በፍርድ እስኪወሰን ወይም ሌላ ትዕዛዝ እስኪሰጥ ድረስ ንብረቱ እንዳለ እንዲቆይ፣ ከመጥፋት እንዲድን ወይም እንዳይበላሽ፣ ለሌላ ሰዉ ተላልፎ እንዳይሰጥ፣ ወደ ሌላ ስፍራ እንዳይዛወር ወይም እንዳይባክን የሚሰጥ ነዉ። በዚህ መልኩ የሚሰጥ እግድ ለክርክሩ ምክንያት የሆነዉን ንብረት የሚመለከት መሆኑንም ልብ ይሏል። በህጉ አንቀጽ 154(ለ) ላይ “ተከሳሹ የባለንገዘቦችን ጥቅም ለመጉዳት ሲል ንብረቱን ለማጥፋት፣ ለሌላ ሰዉ አሳልፎ ለመስጠት ያቀደ፣ የዛቱ፣ ወይም ያሰበ መሆኑ የተረጋገጠ እንደሆነ ነገሩ በፍርድ እስኪወሰን ድረስ ንብረቱ እንዳለ እንዲቆይ.....” በሚል የተገለጸዉ ላይ ላዩን ሲታይ፣ የተከሳሽን ማሻገርንም ንብረት ማሳገድን የሚመለከት ይመስላል። ይሁንና የተከሳሽ ማናቸዉም ንብረት ሊከበር የሚችልበት ሁኔታ በህጉ አንቀጽ 151 ላይ ተመልክቶ እያለ፣ ህግ አዉጪዉ ለተመሳሳይ ዓላማ ተመሳሳይ ይዘት ያለዉ ሌላ ድንጋጌ በዚህ አንቀጽ ስር በድጋሚ ይደነግጋል ተብሎ አይታሰብም። ይልቁንም በተጨማሪ፣ ዓለም ሲታይ፣ አንዳንድ ባለዕዳዎች የሚጠበቅባቸዉን ዕዳ አለመክፈላቸዉን ተከትሎ ገና ለገና ንብረታቸዉ ለዕዳ ማስፈጸሚያ ይዉላል በሚል ሃሳብ ወይም በሌላ ምክንያት ንብረቶቻቸዉን ሊያጠፉ፣ ለሌላ አካል አሳልፎዉ ሊሰጡ የሚችሉባቸዉ ሁኔታዎች ይኖራሉ።

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

ይህም ሲሆን፤ ባለገንዘቦች ያላቸው መፍትሔ ባለዕዳው ከዚህ ድርጊቱ እንዲታቀብ ለፍርድ ቤት ክስ በማቅረብ እግድ እንዲሰጣቸው ዳኝነት መጠየቅ ነው። ይሁንና የቀረበው የእግድ ዳኝነት ጥያቄ ታይቶ ውሳኔ እስከሚሰጥ ድረስ ንብረቱን የማሸሽ ወይም ለማጥፋት የመሞከሩ ስጋት የሚቀጥል ከሆነ በክላሽ ላይ ክፍተኛ ወይም የማይመለስ ጉዳት ሊደርስ ይችላል ወይም እግድን አስመልክቶ የቀረበውንም ዳኝነት ወጤት አልባ ያደርጋል። በህጉ አንቀጽ 154(ለ) ላይ የተመለከተው ድንጋጌም በዚህ መልኩ ማለትም ተከላሽ በድንጋጌው ላይ የተመለከቱትን ድርጊቶች እንዳይፈጽም እግድ እንዲሰጥ የቀረበው ክስ ውሳኔ እስኪያገኝ ድረስ ተከላሽ ከድርጊቱ እንዲታቀብ ለጊዜው እግድ እንዲሰጥ የሚቀርበውን ጥያቄ የሚመለከት እንደሆነ መገንዘብ ተገቢ ነው።

በአጠቃላይ በህጉ አንቀጽ 154 መሠረት የሚሰጥ እግድ ክስ ጋር ተያያዥነት ባላቸው ንብረቶች ወይም ጉዳዮች ላይ ሲሆን፤ ክላሽ በቂ ምክንያት ያለው መሆኑ በቀረበው ክስ መብቱ እስኪረጋገጥ ድረስ ሊካስ የማይችል ጉዳት እንዳይደርስበት ጥበቃ የሚያስፈልገው መሆኑንና እግድ ካልተሰጠ የበለጠ ጉዳት የሚደርስበት መሆኑ የተረጋገጠ እንደሆነ እንዲሁም የተጠየቀው የእግድ ትዕዛዙ ካልተሰጠ ክላሽ በክሱ የጠየቀውን ዳኝነት ያጣል፤ የክስ ዓላማም ዋጋ ያጣል የሚል እምነት ፍርድ ቤቱ ሲኖረው ስለመሆኑ በአንቀጹ ላይ እንደ ቅድመ ሁኔታ ከሰፈሩት ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ መገንዘብ ይቻላል። የእግድ ትዕዛዝ በመርሕ ደረጃ የቀረበ ክስን መሠረት ያደረገ እና በሥነ-ሥርዓት ሕጉ አግባብ በተመለከቱት መስፈርቶች የሚሰጥ ነው። ዓላማው ደግሞ ክሱ ያለውጤት እንዳይቀርና ፍርድ በሚሰጥበት ጊዜም የሚፈጸምበት ንብረት እንዲኖርና ዜጎች መብታቸውን ማስከበር የሚችሉበትን ዕድል የሚፈጥርና በሃይቱም ፍርድ ቤቶች ላይ ያላቸውን እምነት የሚጨመር ነው።

ተጠሪ እግዱ ሊነሳ ይገባል በማለት የሚከራከረው በዋስትና ግዴታው መሠረት ለግንባታ አሠራው የቅድመ ክፍያ ዋስትና ገንዘቡን ከፈጸምኩ በኋላ ለዋስትና የተያዘው የመያዣ ንብረትን በአዋጅ ቁጥር 97/1990 መሠረት የመሸጥ ሥልጣን ያለኝ ስለሆነ ሐራጁ ሊቆም አይገባም በማለት ነው። ተጠሪ ባንክ በገባው ግዴታ መሠረት የዋስትና ቦንድ ግዴታውን ከፈጸመ ለተከፈለው ገንዘብ አመልካች ባለዕዳ ስለሚሆን በአዋጅ ቁጥር 97/1990 አንቀጽ 4 መሠረት ባለገንዘብ የሆነው ባንክ መያዣውን የመሸጥ ሥልጣን ይሰጠዋል። አዋጅ ቁጥር 97/1990 ለባንኮች በመያዣ የያዙትን ንብረት በራሳቸው ሽጠው ገንዘቡን ለማስመልስ የሚችሉበትን ሥልጣንና ኃላፊነት የሚዘረዝር ሕግ ነው። አዋጅ ቁጥር 97/1990 መግቢያ ላይ እንደተመለከተው ባንኮች በመያዣ የያዙትን ንብረት ላይ በፍርድ ቤት ክስ አቅርበው ለማስወሰንና ለማስፈጸም የሚወስደው ጊዜ ረጀም ጊዜ በመሆኑና ይሕም ባንኮች ሥራ ላይ ተጽዕኖ በማሳደሩ፤ ለኢኮኖሚው እንቅስቃሴ አመቺ ሁኔታ ለመፍጠር ባንኮች ለተለያዩ የልማትና ንግድ እንቅስቃሴ የሚሰጧቸውን ብድሮችን በተቀላጠፈ መንገድ ለመሰብሰብ እንዲችሉና ለወደፊቱ ጥሩ የንግድ አሠራር ባሕል እንዲዳብር ለማድረግ ለባንክ ብድር በመያዣ የተሰጠ የማይንቀሳቀሱና የሚንቀሳቀሱ ንብረቶችን ሽያጭ በሚመለከት በሥራ ላይ ያሉ ሕጎችን በማሻሻል አዲስ ሥርዓት መዘርጋትን ዓላማ አድርጎ የወጣ ሕግ ነው። በዚህ ሕግ በመያዣ የተያዘን ንብረት ባንኮች በራሳቸው የመሸጥ መብት የተሰጣቸው ሲሆን መብቱ ገደብ የሌለው (absolute right) ባለመሆኑ ንብረቱን ከመሸጥ ታግዶ እንዲቆይ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ እንዲሰጥ ጥያቄ ሊቀርብበት ይችላል። በሌላ በኩል የሚኖረው ገደብ ለፋይናንስ ተቋሞች በሕግ የተሰጠውን ሥልጣንና ሕጉ ሊያሳካ የፈለገውን ዓላማ ቀሪ በሚያደርግ አግባብ እንዳይሆን ጥንቃቄ ያስፈልገዋል።

የዋስትናን መሠረታዊ ሃሳብ ባለዕዳው ግዴታውን ያልተወጣ እንደሆነ ይህን ግዴታ ለመወጣት በባለዕዳው ለባለገንዘቡ የሚሰጥ ማረጋገጫ ነው። ዋስትና በአጠቃላይ የሰው (personal security) እና የንብረት (real security) ተብሎ በሁለት የሚመደብ ሲሆን፤ የማይንቀሳቀስ ንብረትን መያዣ በማድረግ የሚሰጥ ዋስትና (mortgage) በንብረት ዋስትና ስር የሚመደብ ነው። በእኛ አገር የማይንቀሳቀስ ንብረት ዋስትና ምንጩ ወል፤ ህግ አሊያም ደግሞ የፍርድ ቤት ውሳኔ ሲሆን እንደሚችል ከፍትሐብዴር ህጋችን አንቀጽ 3041 ቀጥተኛ ንብረ መገንዘብ እንችላለን። የማይንቀሳቀስ ንብረት መያዣ እንደማንኛውም ዓይነት ዋስትና ደባል

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

ግዴታን (accessory obligation) የሚጥል ነው። በመሆኑም በህግ ፊት ተፈጻሚነት ይኖረዋል ዘንድ፤ ቅብልነት ያለውን ዋና ግዴታ (valid principal obligation) መሠረት ያደረገ፤ አመሠራረቱም ግልጽና የማያሻማ እንዲሁም የገንዘብ መጠኑን የሚገልጽና ከዋናው ግዴታ ያልከበደ ሊሆን እንደሚገባ በፍትሐዊነት ህጉ አንቀጽ 1923፤ 1924፤ 1926 እና 3045 ላይ ከተመለከቱት ድንጋጌዎች የምንገነዘበው ነው። በህግ አግባብ የተቋቋመ የማይንቀሳቀስ ንብረት መያዣ ወጤቱ ለዋስትናው ምክንያት የሆነው ዕዳ እስከሚከፈል ድረስ ንብረቱን የመከታተል መብት (right in rem) ለዋስትና ተቀባዩ የሚሰጥ ሲሆን፤ ከዚህም ውስጥ አንዱ ዋስትና ተቀባዩ ክሊሎች ባለገንዘቦች የቅድሚያ መብት እንዳለው በህጉ አንቀጽ 3059(1) ላይ በግልጽ የተመለከተው ነው።

ተጠሪ የመያዣ መብቱን ያገኘው ከአመልካች ጋር ባለው የውል ግንኙነት ለሚመጣ ዕዳ አቶ የሴፍ ሰዲድ በአዲስ አበባ ከተማ ቦሌ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ያላቸውን ቤት መያዣ በማድረጋቸው ነው። የተጠሪ የመብት ምንጭ ውል እንደመሆኑ መጠን ውሉ በአመሠራረት ጉድለት ሆነ በውል አፈጻጸም ጋር በተያያዙ ጉዳዮች እንዲፈርስ ወይም እንዲሰረዝ ክርክር ሊቀርብበት እንደሚችል ከፍ/ሕ/ቁ. 1808 እና 1771 እና ተከታይ ድንጋጌዎች የምንገነዘበው ነው። ባንክ ክሊሎች ተዋዋሮች በተለየ የገባሁት ውል ላይ ክስ ሊቀርብበት አይችልም በሚል ሊከራከር አይችልም። አመልካችም ክስ ያቀረቡት ይህን መሠረት በማድረግ ነው። ለመያዣው መሠረት የሆነው ግዴታ ቀሪ ወይም ፍርስ የሚሆን ከሆነ ዋስትና/መያዣው አብሮ ቀሪ የሚሆን ነው። አመልካች ባቀረቡት ክስ መሠረት የሚወሰንላቸው ቢሆን ከተጠሪ ጋር ያላቸው ግዴታ/ዕዳ ቀሪ ስለሚሆን ለግዴታ ተያያዥ የሆነ የመያዣ ውሉን አብረው ቀሪ ስለሚሆኑ የእግድ ጥያቄው ከክሉ ውጤት ጋር የተያያዘ ነው። ተጠሪ የመያዣ ንብረቱን ክሉ ውጤት ሳያገኝ አስቀድሞ የሚሸጠው ከሆነ አመልካች ያቀረቡት ክስ ያለውጤት እንዲቀር የሚያደርግና ፍርድ ቢያርፍበት እንኳን ውጤት የሌለውና የማይፈጸም ያደርገዋል።

ዜጎች በፍትሕ ሥርዓቱ የሚጠቀሙት መብታቸውን ለማስከበር ነው። የመብት ማስከበር መሠረቱ ደግሞ ፍርድን ከማናቸውም መሠናክል ነጻ በማድረግ ማስፈጸም ነው። ፍርድ ቤቶች በዚህ አግባብ ኃላፊነታቸውን ካልተወጡ ዜጎች በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 37 ያገኙት ፍትሕ የማግኘት መብትን ማረጋገጥ እና ማስፈጸም አይቻልም። ውጤቱ ደግሞ መብት ካለመከበሩም በተጨማሪ ፍርድ ቤቶች ላይ እምነት (public trust) እንዳይኖር ያደርጋል። ስለሆነም ፍርድ ቤቶች ሰብዓዊ መብቶችን ከማስከበር እና የሕግ የበላይነት እንዲኖር ያላቸውን የማይተካ ሚና የመወጣት ግዴታ ያለባቸው በመሆኑና አንዱ መገለጫ የወሰኑትን ውሳኔ የሚፈጸም ስለመሆኑ በሕጉ የተዘረጉ ሥርዓቶችን በመከተል ፍርዱ ያለውጤት ቀሪ እንዳይሆን መከላከል ነው። በዚህ አግባብ ከተዘረጉ ሥርዓቶች አንዱ ደግሞ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 154 እና 155 የተመለከተው ሲሆን የድንጋጌዎቹ ዋና ዓላማም ንብረቱን የማሸሽ ወይም የማጥፋት ሂደቶችን በማስቆም በከላሽ ላይ ከፍተኛ ወይም የማይመለስ ጉዳት እንዳይደርስ መከላከልና የቀረበው ክስም ወጤት አልባ እንዳይሆን ማድረግ በመሆኑ አመልካች ያቀረቡትን የእግድ ጥያቄ ከዚህ ማዕቀፍ መመልከቱ ተገቢ ነው።

ተጠሪ ቀድሞ ሲል በሰበር ችሎት የተሰጡ ትርጉሞችን መሠረት በማድረግ የተከራከረ ሲሆን ሰበር ችሎቱ በመዝገብ ቁጥሮች 21270 ሆነ 43226 የተሰጡ ትርጉሞች ባንክ የገባው ውል ላይ እንዳይፈርስ ወይም እንዲሰረዝ ክስ በቀረበ ጊዜ፤ የውሉ መፍረስ ውጤት የመያዣ ውሉን ቀሪ የሚያደርገው ከሆነ ባንክ ያወጣው ሐራጅ እንዲቆም ትዕዛዝ ሊሰጥ አይገባም በሚል የተሰጡ ትርጉሞች ባለመሆናቸው ለተዘያው ጉዳይ ተፈጻሚነት የላቸውም። በሌላ በኩል ክስ የቀረበበት የዋስትና ውልና የዋስትና ግዴታ ሠነድ/ቦንድ በቅድመ ሁኔታ ወይስ ያለቅድመ ሁኔታ የተደረጉ ናቸው የሚለው ጉዳይ ክሉን በሚመረምረው ፍርድ ቤት አልባት የሚያገኙ ሲሆን የዋስትና ግዴታ ሠነዶች የሦስትዮሽ ውል በመሆናቸው በዋነኛነት ያለቅድመ ሁኔታ መሆኑ የሚጠቅመው የዋስትና ግዴታው የተገባለት ተጠቃሚን ነው። አሁን በተያዘው ጉዳይ የዋስትና ግዴታ ሠነዱ ተጠቃሚው የአማራ ክልል የውሃ፤ መስኖና ኢነርጂ ልማት ቢሮ ሲሆን ተጠሪ ክፍያውን የፈጸመለት በመሆኑ የዋስትና ገዴታው ሠነድ ያለቅድመ ሁኔታ የተደረገ ቢሆን እንኳን እግድ መሠጠቱ የሠነዱ ውጤት

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

ላይ የሚያመጣው ለውጥ ባለመኖሩ እግዱ ሊነሳ የሚገባ አይደለም፡፡ በአጠቃላይ የሥር ፍርድ ቤቶች ተጠሪ የመያዣ መብት ያቋቋመበት ንብረት ላይ የተሰጠው እግድ ሊነሳ ይገባል በማለት የደረሰበት መደምደሚያ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አማኝተነዋል፡፡

ውሳኔ

1. የፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 205184 ሰኔ 18 ቀን 2013 ዓ/ም እና የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 262509 ጥር 25 ቀን 2013 ዓ/ም የሠጡት ውሳኔ በፍብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348(1) መሰረት ተሸሯል፡፡

2. ተጠሪ በአዲስ አበባ ከተማ ቦሌ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16 ቤት ላይ ያወጣው ሐራጅ ታግዶ ሊቆይ ይገባል ብለናል፡፡

3. በዚህ ችሎት ለወጣ ወጭና ኪነግራ ግራቶች የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል፡፡

ትዕዛዝ

❖ የውሳኔው ግልባጭ ለሥር ፍርድ ቤቶች ይተላለፍ፡፡ በውሳኔው መሠረት እንዲፈጸም አዘናል፡፡ ይጻፍ

❖ መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

አ/መ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት